

2022-09-23

Länsstyrelsen Kalmar län
391 86 Kalmar
kalmar@lansstyrelsen.se

Ang. remiss på ansökan från RWE Renewables AB om tillstånd enligt 7 kap. 28a§ miljöbalken för uppförande, drift och avveckling av vindkraftparken Södra Victoria i Sveriges ekonomiska zon

Sammanfattning: Ölands naturskyddsförening uppskattar det ambitiösa förslaget på innehållet i den MKB som kommer senare, och uttrycker en generell positiv syn på vindkraftparker till havs. Dock finner vi anledning att ge en mängd kommentarer/förslag, dels allmänna, dels mer artspecifika. Bland de förra märks t. ex. underlagsmaterialet omfattning, försiktighetsprincipen, rimligheten att bygga i ett Natura2000-område, kontrollprogrammet och en mer uttömmande riskanalys. Bland de senare märks t. ex. tveksamheter för att undvika hot mot tumlare, alfågel, flyttfågelstråken, blåmusslereven, övrig bottenfauna och torsk.

Ölands Naturskyddsförening är i och av princip positiv till etablering av kraftverk som ger / omvandlar förnyelsebar energi/el, i detta fall en stor vindpark. För att minimera påverkan av växter, djur och naturtyper, liksom ekosystemens tjänster/funktioner, samt undvikande av alltför störande landskapsbild och upplevelsekänsla, inkl. ljud, bör kraftverken givetvis placeras på lämpliga, väl genomtänkta platser/områden. Detta talar för att havsbaserade anläggningar, framför landbaserade, bör prioriteras, vilket också är den inställning man har på centralt håll uttalat, såväl från statsmakterna som Naturskyddsföreningen.

Det erhållna mycket omfattande materialet utgörs av dels den (preliminära) ansökan, dels huvudbilagan en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) med ett 15-tal underbilagor. Eftersom den tänkta etableringen till stor del berör ett Natura2000-område i södra Östersjön, prövas ansökan av den närmast liggande länsstyrelsen, dvs den i Kalmar. Remissen nu handlar om innehållet i MKB:n, alltså om detta underlag har rätt och tillräckligt innehåll av adekvata studier och använda parametrar för att bedöma etableringens framtida (30-40 år) påverkan på den marina miljön. Efter att Länsstyrelsen framställt önskemål om justering av lämpliga kompletteringar återkommer ansökan med sina bilagor, och kan då av alla myndigheter och intresseorganisationer remissbehandlas med avseende på sakfrågan; huruvida Natura2000-tillstånd ska beviljas eller inte.

Vi finner materialet vara en grundlig genomgång av tänkbara påverkningar på den marina miljön, välskrivna och oftast väl uppbackade av andra studier. Vi vill dock framföra följande. Vi vill dock först notera dels att gränsen mellan MKB:ns innehåll och dettas grund för bedömning av ansökan, alltså sakfrågan, enligt ovan, ibland inte är helt lätt att dra; dels att vi pga de flera hundra sidorna kan ha feltolkat o/e förbisett vissa inslag/fakta, i så fall ber vi om ursäkt.

Övergripande allmänna synpunkter

1. För tumlare och säl, fågel- och fiskarter, bottenlevande flora och fauna, samt naturtyperna rev och sandbankar ges många biologiska uppgifter om de naturvärden som kan hotas av byggnation och drift av en vindkraftpark av denna stora storlek. Man blir dock lite fundersam när nästan alla avsnitt / bedömningar avslutas med ”låg/obetydlig/ingen påverkan”, ”försumbar”, ”obefintliga”, ”inte av betydelse” eller ”i liten utsträckning”, liksom ”förväntas” och ”anser/anses”. Är det verkligen så problemfritt? Vi som gjort denna granskning är förvisso ekologer och rätt erfarna ornitologer samt har stor erfarenhet av konsultarbete, men kan inte i detalj bedöma föreliggande underrapporter om bottnar, fisk, fåglar och tumlare. Vi inser givetvis att det nu inte finns något facit, man har gjort lovvärda antaganden om ”worst case-påverkan” samt jämfört med andra studier. Det är alltså **beslutande myndigheter/domstolar** som måste försöka bedöma dragna konklusioner, ibland på ett lite magert material vad avser samplestorlek och tidsutsträckning. Man bör också fråga sig om gjorda eller refererade modelleringar är tillräckligt robusta.
2. En mängd parametrar på faktorer (t. ex. sedimentspridning, ljud, strömmar, elektromagnetiska fält, främmande/giftiga ämnen) som kan ge störning på de organismer som Natura2000-området ska skydda känner inga skarpa gränser, vilket givetvis även gäller de ifrågasvarande organismerna. Det handlar alltså om att i högre grad tillämpa **försiktighetsprincipen**, i mindre grad gissningar/bedömningar, om än kvalificerade.
3. Rent principiellt kan man undra **hur lämpligt det alls är** att bygga ca 100 vindsnurror med cirka 300 meters höjd över havsnivån i ett Natura2000-område, i alla fall merparten. Det är förvisso inte ”förbjudet” som om det vore i ett naturreservat, Natura2000 innebär ”bara” att man ska beakta att ingrepp inte, eller bara lite, påverkar områdets innehåll av den natur som området avsatts att skydda, det är knäckfrågan att svara på.
4. Att ett **kontrollprogram** ska inlämnas till Lst så nära som tre månader innan ett visst skede inleds är inte bra, detta ska sedan diskuteras på Lst, kanske ändras och överenskommas till slutlig form och innehåll. I det läget kan ju ett felaktigt beslut/bedömning av byggnationssätt vara tämligen irreversibel(t), kanske fatalt för biologin. Därför bör den tiden vara sex månader, och grunddragen liksom frekvens och tider, liksom parametrar bör redan innan dess ha diskuterats mellan ”parterna”.
5. Flera viktiga (tunga och avgörande för sin påverkan) **tekniska beslut**, t. ex. fundament- och installationstyp, anses inte kunna uppges beslutade förrän vid detaljprojektering, dvs vid nästa remissomgång. Då är man alltför mycket uppbunden till det föreslagna, nästan beslutade. Det vore önskvärt att sådana ting har en ”mellanstation”, med avseende på dess potentiella miljöpåverkan, inkl. biologiska effekter.
6. I framställningen finns en hel del vetenskapliga och andra **referenser** för att styrka att vindparken i många avseenden har bara liten påverkan. Men det bör, för varje påverkansparameter, i högre grad ifrågasättas om det kanske också finns mer kritiska studier, som alltså visat en större påverkan, det är ett objektivt vetenskapligt ansvar.

7. Det lilla avsnittet 11 om Riskanalys är ambitiöst, men skulle kunna bli mer teoretiskt/vetenskapligt stabilt genom kontakt med riskanalytiskt kunniga experter, t. ex. prof. emer. Göran Bengtsson i Lund; goran.bengtsson@biol.lu.se, 046 222 37 77.

Mer artspecifika synpunkter

8. Det anges att det närliggande Södra Midsjöbanken är ett **kärnområde för tumlare**, är detta det enda? Hur många ytterligare ”mycket viktiga” finns i Östersjön, för vars population av tumlare är akut hotad, och räknas som genetiskt mer eller mindre skild från Västerhavets? Figur 9-12 i MKB:n verkar säga att detta är den enda, då är alla hot allvarliga, vilket MKB:ns alla resonemang och åtgärdsförslag ger uttryck för. Dessbättre finns på Lst Kalmar en expert på tumlare, Magnus Danbolt, han kan bättre bedöma riskerna.
9. Den viktigaste fågeln att inte påverka är **alfågeln**, vilket anses göras fullgott genom att den stora ansamlingen av denna art på (bland annat) Södra Midsjöbanken sker vintertid, och då sker sannolikt föga av uppförandet av vindkraftverken. Man menar också att det handlar om relativt få individer av alfågel och de söker föda i huvudsak på botten grundare än 25 meter, och kraftverken uppförs i stort sett (> 90 %, enligt en figur) under detta djup, vilket verkar motsägas av Fig. 9-23 och 9-24 samt sid. 152-153 i MKB:n. Räcker detta för att ingen påverkan med stor sannolikhet kommer att ske; finns kanske här behov av en ytterligare expertbedömning?
10. Liknande farhågor kan kännas för **tobisgrisslan**, om än i något mindre grad och inte uppbäckade av uppgifter i MKB:n.
11. Det framförs att **flyttstråken** (”huvudleder”) för olika grupper av andra fåglar inte går förbi vindkraftparken, eller på högre höjd. Hur väl stämmer detta, att inte under vissa betingelser det sker en större passage längre bort, dvs riskerar att hamna i rotorbladens, eller iaf får ta en energikrävande omväg?
12. Bottenfaunans viktigaste art i dessa ekosystem torde vara **blåmusslan**, som föda för både fåglar och fisk. Dess återhämtning (efter störning under byggnationsåren) anges som god/relativt snabb, och det kanske stämmer, men säkrare kvantitativa fakta och beräkningar vore värdefulla.
13. MKB:ns avsnitt 10.5.3. föreslår möjligheten att **flytta och återföra** revstrukturer, en spännande tanke. Men är detta rimligt och genomförbart, på ett signifikant sätt? Borde kommenteras/utredas lite mer.
14. Förutom blåmussle-reven finns andra botten, inkl. erosionsskydden, dvs de helt dominerande sandbottenarna, med stor förekomst av musslor (*Macoma balthica*) och annan **bottenfauna**, främst olika annelider och amphipoder. Jo, de har behandlats/bedömts lite, men hur dessa påverkas borde kanske bedömas mer av utomstående expert? (Erosionsskyddens effektivitet på sikt kan man undra över, men det är mer en teknisk fråga...)
15. I detta sammanhang (musslor av olika arter): Är det självklart och helt dominerande att **grumling**, främst vid utförande-fasen, rör sig neråt djupare botten? Detta bör kommenteras av utomstående expert.

16. Det må vara sant att den hårt stressade och tillväxtpressade **torsken** inte har sina föryngrings- och tillväxtområden på annat håll i Östersjön. Men hur går dess migrationsväggar mellan dess, kanske förbi det aktuella parkområdet mer än vad som här framskymtar? Hur med fångstaktiviteter, ev. illegala?
17. Man kan möjligen även se **positiva effekter** av en sådan här etablering; dels brukar marina sessila organismer kolonisera fundamenten (om det blir sådana), dels hindras fiske till viss del, vilket bör gynna stressade fiskarters populationer i området.

Smärre kommentarer

18. MKB:n sid. 39, Tab. 7-3: Beräkningen av ”Berörd havsbottenyta” verkar vara fel, jämfört med föregående tabell. Eller har vi fel?
19. MKB:n sid. 61, i slutet verkar en mening vara ”oavslutad”, vad saknas?
20. Figur 10-1 i MKB:n (sid. 138) innehåller begreppet ”4.8 km buffert”, men någon förklaring till detta kan inte hittas.

För Ölands naturskyddsförening

Färjestaden dag som ovan

Jan Herrmann

Jan Herrmann

Ordförande

Mattias Karlsson

Mattias Karlsson

Vice ordförande